

Nr 16.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förstärkning av de uti staten för akademien för de fria konsterna uppförda anslagsposterna till belysning, undervisningsmateriell m. m. för år 1919; given Stockholms slott den 2 augusti 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till förstärkande av de i staten för akademien för de fria konsterna uppförda anslagsposterna till belysning, undervisningsmateriell m. m., till levande modeller, till samlingarnas ökande och underhåll samt till städning, renhållning och betjäningens beklädnad må ur det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utgå ett belopp av 15,673 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 2 augusti 1919.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER.
Statsråden: PETERSSON,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

Förstärkning
av de i staten
för akademien
för de fria
konsterna
uppförda an-
slagsposterna
till belysning,
undervis-
ningsmate-
riell m. m.
för år 1919.

I staten för akademien för de fria konsterna finnes för närvarande
uppfört ett reservationsanslag å 33,100 kronor, i vilket ingå, bland andra,
följande särskilda poster:

1. belysning, undervisningsmateriell m. m.	kronor	8,000: —
2. levande modeller	»	6,600: —
3. samlingarnas ökande och underhåll	»	4,000: —
4. städning, renhållning samt betjäningens beklädnad	»	2,500: —
5. bidrag till avlöning av en eldare	»	800: —
6. till elevernas studieresor	»	2,200: —

Summa kronor 24,100: —

I skrivelse den 30 juni 1919 har nu akademien gjort framställning
om anvisande av medel till förstärkande av oförmålda anslagsposter och
därvid anfört huvudsakligen följande:

Under ovannämnda sex rubriker har åren 1909—1918 utbetalats:

	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918
1	13,321 86	8,520 91	9,135 77	10,468 45	10,576 33	9,485 13	11,542 52	10,243 14	10,601 08	17,004 32
2	6,119 75	6,509 50	6,781 75	6,365 40	5,583 —	4,733 —	4,414 50	5,101 —	4,384 50	4,879 50
3	1,990 20	3,912 67	1,958 85	1,955 85	2,170 40	3,497 72	1,418 30	2,267 47	3,878 74	3,327 80
4	2,714 55	2,599 55	3,151 80	3,012 22	3,074 35	3,085 85	2,966 85	3,321 50	3,645 40	4,569 70
5	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —	800 —
6	721 92	1,000 —	999 75	1,533 86	2,220 74	2,187 20	1,771 53	1,817 10	2,043 10	1,791 70
	25,668 28	23,342 63	22,827 92	24,135 78	24,424 82	23,788 90	22,913 70	23,550 21	25,352 82	32,373 02

Såsom av denna tablå framgår, har den för belysning och undervisningsmateriell m. m. (varunder bland annat inbegripas utgifter för tryckning av akademiens meddelanden samt annonser) beräknade summan, 8,000 kronor, redan från början visat sig otillräcklig. För att få anslaget i sin helhet att räcka, har man måst kraftigt reducera anspråken på samlingarnas ökande och underhåll, vilket menligt inverkat i synnerhet på skötseln av biblioteket, både med avseende på inköp och bindning.

Då biblioteket flitigt användes av eleverna, är detta senare förhållande synnerligen olägligt. Även användningen av levande modell vid undervisningen har måst inskränkas, vilket tillsvidear utan avsevärd olägenhet för denna undervisning kunnat ske därigenom, att flera avdelningar samtidigt fått studera efter samma modell.

Emellertid hava under år 1918 prisförhållandena varit sådana, att trots alla ansträngningar att inskränka behoven utgifterna överstigit anslaget med icke mindre än 8,273:02 kronor, vilka dels likviderats med överskottet, 2,399:93 kronor, från år 1917, dels förskotterats av akademien med 1,374:08 kronor, dels i form av obetalda räkningar till ett belopp av 4,499:01 kronor överförts till år 1919 och betalats av 1919 års reservationsanslag. Av detta anslag, fortfarande 24,100 kronor, har under årets förra hälft utbetalats för:

1. Belysning, undervisningsmateriell m. m.	kronor	8,429: 21
2. Levande modeller	»	3,256: —
3. Samlingarnas ökande och underhåll	»	968: 50
4. Städning, renhållning m. m.	»	2,707: 25
5. Bidrag till avlöning åt en eldare	»	400: —
6. Elevernas studieresor	»	2,029: 20
Likvidering av obetalda räkningar från år 1918	»	4,499: 01
Återbetalning av akademiens förskott	»	1,374: 08

Summa kronor 23,663: 25

För bestridande av det senare halvårets utgifter återstå alltså av det ifrågasvarande reservationsanslaget endast 436: 75 kronor. Akademien ser sig därför nödsakad att anhålla om nödiga medel för undervisningens fortsatta bedrivande inom konsthögskolan under den kommande höstterminen.

Då prisläget å arbetskraft och materialier icke under den senare delen av året kan antagas komma att sjunka, torde man, för beräkningens av de för denna tid be-

hövliga medlen å reservationsanslagets olika rubriker kunna taga till utgångspunkt 1918 års motsvarande kostnadssummor.

Utgifterna under rubrik 1 voro år 1918 17,004: 32 kronor. Akademien vågar icke sänka denna summa för år 1919 med mer än 500 kronor till 16,500 kronor med hänsyn till de stora kostnaderna för elektriskt ljus, för papper och tryck samt för all undervisningsmateriell. För levande modeller ha redan under vårterminen 1919 utgivits 3,256 kronor. Ehuru kostnaderna under denna rubrik år 1918 uppgingo endast till 4,879: 50 kronor, torde man för år 1919 icke våga beräkna mindre än 5,000 kronor på grund av modellernas ökade anspråk på ersättning samt den dekorativa skolans ökade behov av modellstudier.

Ovan ha framhållits olägenheterna av att årligen behöva inskränka på anslaget till samlingarnas ökande och underhåll för att kunna tillfredsställa andra för undervisningen mera direkt trängande behov.

År 1918 utbetalades under denna rubrik 3,327: 80 kronor; med hänsyn särskilt till bibliotekets vårdande vågar akademien icke för »samlingarnas ökande och underhåll» beräkna mindre summa för år 1919 än de ursprungligen härför avsedda 4,000 kronorna. Första halvårets låga utgiftssumma beror på att bokhandels- och bokbindar-räkningar ännu ej betalats. Utgifterna för städning, renhållning m. m. uppgingo år 1918 till 4,569: 70 kronor. Då kostnaderna härför säkerligen komma att bli dyrare och utgifterna under första halvåret redan uppgått till 2,707: 25 kronor, kan den för hela året behövlige anslagssumman icke beräknas lägre än 5,400 kronor. Under de två sista rubrikerna: »bidrag till avlöning åt en eldare» och »elevernas studieresor» torde de ursprungligen beräknade summorna respektive 800 och 2,200 kronor kunna bibehållas, ehuru med bibehållandet av det senare anslagsbeloppet rätt avsevärda olägenheter i fråga om undervisningen i landskapsmålning i fria naturen alltjämt kvarstå och nödga akademien att framdeles och i annat sammanhang anhålla om ökat anslag. För täckande av sålunda beräknade utgifter, uppgående för hela år 1919 till 33,900 kronor, skulle utöver de av årets reservationsanslag för ändamålet redan utlagda 17,790: 16 kronor och ännu inestående 436: 75 kronor, tillsammans 18,226: 91 kronor, erfordras en summa av 15,673: 09 kronor.

I följande tablå äro nämnda siffror mera åskådligt sammanställda:

Rubriker å reservationsanslagets olika delar	Utgifter under år 1918	Verkliga utgifter under första halvåret 1919	Beräknade utgifter under senare halvåret 1919	Hela anslags- behovet år 1919
1. Belysning, undervisningsmateriell	17,004: 32	8,429: 21	8,070: 79	16,500: —
2 Levande modeller	4,879: 50	3,256: —	1,744: —	5,000: —
3. Samlingarnas ökande m. m.	3,327: 80	968: 50	3,031: 50	4,000: —
4 Städning m. m.	4,569: 70	2,707: 25	2,692: 75	5,400: —
5. Bidrag till eldare	800: —	400: —	400: —	800: —
6. Elevernas studieresor	1,791: 70	2,029: 20	170: 80	2,200: —
Summa	32,373: 02	17,790: 16	16,109: 84	33,900: —
Återstod av anslaget avgår	—	—	436: 75	—
Behövlige ytterligare medel	—	—	15,673: 09	—

På grund av vad sålunda anförts får akademien för de fria konsterna anhålla, att Kungl. Maj:t behagade anvisa ett belopp av 15,673 kronor för att möjliggöra undervisningens inom konsthögskolan fortsatta bedrivande under återstående del av år 1919.

På grund av remiss har statskontoret den 26 juli 1919 avgivit utlåtande i ämnet och därvid tillstyrkt beviljande av det utav akademien äskade beloppet. Vidkommande sättet för anslagets beviljande har statskontoret förordat framställning i ämnet till nu sammanträdande urtima riksdag. För den händelse emellertid Kungl. Maj:t skulle anse sådan framställning icke böra göras, syntes enligt statskontorets mening annan utväg för beloppets beviljande ej återstå, än att detsamma anvisades att utgå från anslaget till oförutsedda utgifter.

På sätt av akademiens skrivelse framgår, är det uppenbart, att medel böra ställas till akademiens förfogande, därest undervisningen inom konsthögskolan skall under höstterminen 1919 kunna behörigen upprätthållas. Mot det av akademien ifrågasatta beloppet har jag intet att erinra.

Departement-
schefen.

Statskontoret har ansett lämpligast, att den föreslagna summan, 15,673 kronor, begärdes å extra tilläggsstat till riksstaten för år 1919. Då det emellertid ej är avsett att för den nu samlade urtima riksdagen framlägga förslag om någon sådan extra tilläggsstat, har jag ansett en annan utväg böra sökas. Statskontoret har pekat på möjligheten att för ändamålet anlita förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

I avseende å den senast angivna utvägen vill jag erinra om den uppfattning, som av 1919 års lagtima riksdag gjordes gällande i fråga om disposition av sistnämnda anslag under år 1918. Riksdagen, som sade sig hava funnit, att förevarande anslag under år 1918 tagits i anspråk i en utsträckning, som icke varit avsedd vid anslagets beviljande, hade framhållit såsom anmärkningsvärt, att i ett flertal fall beslut om medels utanordnande från detta anslag fattats, oaktat möjlighet syntes hava förelagat att, genom de uppkomna anslagsfrågornas hänskjutande till 1918 års urtima riksdag, underställa dem riksdagens prövning. Beträffande arten av de utgifter, till vilka medel på detta sätt anskaffats, anmärkte riksdagen vidare, att flertalet av utgifterna avsåge ändamål, för vilka riksdagen tidigare anvisat anslag. Med anledning av vad som i berörda hänseende förekommit, framhöll riksdagen, att, även om ett sådant disponerande av ifrågavarande till oförutsedda utgifter avsedda anslag icke uttryckligen uteslutits i de för anslagets användning stadgade grunderna, ett dylikt förfarande dock borde förekomma endast i sådana enstaka undantagsfall, då oundvikligt behov därav föreläge, och icke i större utsträck-

ning än som befundes erforderligt för anskaffande av medel, intill dess nästkommande riksdag kunde eventuellt hinna pröva det uppkomna anslagsbehovet i övrigt.

I betraktande av vad sålunda av riksdagen anförts beträffande förevarande anslag, och då, såsom jag nyss antytt, någon extra tilläggsstat till 1919 års riksstat ej är avsedd att framläggas, har jag ej funnit annan utväg för tillgodoseende av det föreliggande, oundgängliga medelsbehovet än att hänskjuta ärendet till den nu samlade urtima riksdagen i den form, att ett medgivande av riksdagen begäres att för oförmälda ändamål få disponera det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter.

Under återopande av vad jag sålunda anför, hemställer jag, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att till förstärkande av de i staten för akademien för de fria konsterna uppförda anslagsposterna till belysning, undervisningsmateriell m. m., till levande modeller, till samlingarnas ökande och underhåll samt till städning, renhållning och betjäningens beklädnad må ur det å 1919 års stat uppförda förslagsanslaget till oförutsedda utgifter utgå ett belopp av 15,673 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställen av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtats till riksdagen.

Ur protokollet:

G. Sandström.